

Eksamensoppgaven består av 15 deloppgaver med lik vekt. Alle svar skal begrunnes.

Oppgave 1.

Vi ser på matrisen A og vektoren $\mathbf{b}$ gitt ved

$$A = \begin{pmatrix} 1 & -1 & 3 & 4 \\ 2 & 1 & 1 & 0 \\ 4 & 2 & 1 & 2 \end{pmatrix}, \quad \mathbf{b} = \begin{pmatrix} 11 \\ 2 \\ 0 \end{pmatrix}$$

og kaller kolonnevektorene til A for $\mathbf{v}_1, \mathbf{v}_2, \mathbf{v}_3, \mathbf{v}_4$.

- (a) Bruk Gauss-eliminering til å løse det lineære systemet $A\mathbf{x} = \mathbf{b}$.
- (b) Skriv $\mathbf{v}_3$ som en lineærkombinasjon av vektorene $\mathbf{v}_1, \mathbf{v}_2, \mathbf{v}_4$ hvis det er mulig.

Oppgave 2.

Regn ut disse integralene:

$$\text{a) } \int_0^1 1 + e^{2x} dx \quad \text{b) } \int_0^1 15x\sqrt{x+1} dx \quad \text{c) } \int_0^1 \frac{3}{9-x^2} dx \quad \text{d) } \int 2x \ln(\sqrt{x}) dx$$

Parabelen P skjærer x -aksen i $x = 2 \pm \sqrt{3}$ og y -aksen i $y = -1$. Den rette linjen L har stigningstall -2 og skjærer P i $x = 1$.

- e) Finn arealet av området som er avgrenset av P og L . Vis figur.

Oppgave 3.

La matrisen A og vektoren $\mathbf{b}$ være gitt ved

$$A = \begin{pmatrix} t & 2 & 4 \\ 2 & t & 4 \\ 2 & 4 & t \end{pmatrix}, \quad \mathbf{b} = \begin{pmatrix} 1 \\ 1 \\ 1 \end{pmatrix}$$

- (a) Regn ut $|A|$.
- (b) Finn A^{-1} når $t = 1$.
- (c) Bestem alle verdier av t slik at $A\mathbf{x} = \mathbf{b}$ har akkurat en løsning.

Oppgave 4.

Vi ser på funksjonen f gitt ved $f(x,y) = x^2y + xy^2 - 3xy$.

- (a) Finn de stasjonære punktene til f .
- (b) Klassifiser de stasjonære punktene. Har f maksimums- eller minimumsverdier?

Oppgave 5.

Vi ser på Lagrange-problemet $\max f(x,y) = xy$ når $x^2 + y^2 + x^2y^2 = 3$.

- (a) Skriv ned de tre Lagrange-betingelsene, og finn alle punkt $(x,y;\lambda)$ som oppfyller disse.
- (b) Er det noen tillatte punkter med degenerert bibetingelse i dette problemet?
- (c) Avgjør om Lagrange-problemet har en maksimumsverdi, og finn i så fall maksimumsverdien.

Formelark

FINANSMATEMATIKK

Geometriske rekker.

En endelig geometrisk rekke har sum

$$S_n = a_1 \cdot \frac{1 - k^n}{1 - k} = a_1 \cdot \frac{k^n - 1}{k - 1}$$

og en uendelige geometrisk rekke har sum

$$S = a_1 \cdot \frac{1}{1 - k} \quad \text{når } |k| < 1$$

Nåverdier.

Nåverdien K_0 til en innbetaling K_n er

$$K_0 = \frac{K_n}{(1 + r)^n} \quad \text{og} \quad K_0 = \frac{K_n}{e^{rn}}$$

ved diskret og kontinuerlig diskonteringsrente.

INTEGRASJON

Integrasjonsmetoder.

a) Delvis integrasjon:

$$\int u'v \, dx = uv - \int uv' \, dx$$

b) Substitusjon:

$$\int f(u)u' \, dx = \int f(u) \, du$$

c) Delbrøksoppspaltning:

$$\begin{aligned} \int \frac{px + q}{(x - a)(x - b)} \, dx \\ = \int \left(\frac{A}{x - a} + \frac{B}{x - b} \right) \, dx \end{aligned}$$

Areal.

Arealet til området begrenset av $a \leq x \leq b$ og $f(x) \leq y \leq g(x)$ er

$$A = \int_a^b (g(x) - f(x)) \, dx$$

LINEÆR ALGEBRA

Cramers regel.

Et lineært system $A\mathbf{x} = \mathbf{b}$ der $|A| \neq 0$ har en entydig løsning gitt ved

$$x_1 = \frac{|A_1(\mathbf{b})|}{|A|} \quad x_2 = \frac{|A_2(\mathbf{b})|}{|A|} \quad \dots \quad x_n = \frac{|A_n(\mathbf{b})|}{|A|}$$

der $A_i(\mathbf{b})$ framkommer ved å bytte ut kolonne i fra matrisen A med $\mathbf{b}$.

FUNKSJONER I TO VARIABLER

Andrederivert-testen.

Et stasjonært punkt (x^*, y^*) for funksjonen $f(x, y)$ er et

- lokalt minimum når $A > 0$ og $AC - B^2 > 0$
- lokalt maksimum når $A < 0$ og $AC - B^2 > 0$
- sadelpunkt når $AC - B^2 < 0$

der $H(f)(x^*, y^*) = \begin{pmatrix} A & B \\ B & C \end{pmatrix}$.

Nivåkurver.

Nivåkurven $f(x, y) = c$ har derivert $y' = dy/dx$ gitt ved

$$y' = -\frac{f'_x}{f'_y}$$

Lagranges multiplikatormetode.

Lagrange-betingelsene for problemet

$$\max / \min f(x, y) \quad \text{når} \quad g(x, y) = a$$

er gitt ved

$$\mathcal{L}'_x = 0, \quad \mathcal{L}'_y = 0, \quad g(x, y) = a$$

Et tillatt punkt har degenerert bibetingelse hvis

$$g'_x = 0, \quad g'_y = 0$$